

БИЗНЕС КОМПАС

За Република Северна Македония

май 2021 г.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

ТЕРИТОРИЯ: 25 333 кв. км.

НАСЕЛЕНИЕ: 2 076 255 души

ЕТНИЧЕСКИ ГРУПИ:

македонци- 1 297 981 (64,18%)

албанци - 509 083 (25,17%)

турци - 77 959 (3,85%)

роми - 53 879 (2,66%)

сърби - 35 939 (1,78%)

бошняци - 17 018 (0,84%)

власи - 9 695 (0,48%)

други (в т.ч. и българи) - 20 993 (1,04%)

СТОЛИЦА: Скопие

РЕГИОН: Югоизточна Европа, Балкански полуостров

НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК: 8 септември, ден на независимостта

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА: Македонски денар (мкд)

ОСНОВНИ ОФИЦИАЛНИ ЕЗИЦИ: Македонски език, съгласно Конституцията на Р. С. Македония и Албански език

ФОРМА НА УПРАВЛЕНИЕ

Форма на управление: Парламентарна република

Висш законодателен орган: Парламент (Събрание - 120 депутати)

Президент: Стево Пендаровски

Изпълнителна власт:

Правителството на Република Северна Македония е носител на изпълнителната власт и се състои от министър-председател, вицепремиери и министри.

Правителството се избира от парламента на Република Северна Македония с мнозинство от гласовете на общия брой народни представители.

Настоящият състав на правителството е избран на 30 август 2020 г. с 62 гласа "за", 51 "против" и се състои от 20 членове, които ръководят 16 министерства.

Състав на правителството на Република Северна Македония:

Зоран Заев – Министър-председател на Република Северна Македония;

Артан Груби – Първи вицепремиер и министър за политическата система и отношенията между общностите;

Люпчо Николовски – вицепремиер по борбата с корупцията и престъпността, устойчивото развитие и човешките ресурси

Фатмир Битичи - вицепремиер, отговарящ за икономическите въпроси, координацията на икономическите отдели и инвестициите

Никола Димитров - вицепрезидент по европейските въпроси

Буяр Османи - министър на външните работи

Радмила Шекеринска - министър на отбраната

Оливер Спасовски - министър на вътрешните работи

Боян Маричич - министър на правосъдието

Фатмир Бесими - министър на финансите

Крешник Бектеши - министър на икономиката

Арянит Ходжа - министър на земеделието, горите и водното стопанство

Венко Филипче - министър на здравеопазването

Мила Царовска - министър на образованието и науката

Ягода Шахпаска - министър на труда и социалната политика

Горан Милевски - министър на местното самоуправление

Ирена Стефоска - министър на културата

Благой Бочварски - министър на транспорта и съобщенията

Насер Нуредини - министър на околната среда и пространствено планиране

Яетон Шачири - министър на информационното общество и администрация

Действащ Парламент:

Последни проведени избори: предсрочни парламентарни избори, проведени на 15 юли 2020 г. с резултати: СДСМ - 42 места; ВМРО-ДПМНЕ - 44 места; демократичен

съюз за интеграция (ДСИ) - 15 места; коалиция Алианс на албанците и Алтернатива - 12 места; Албанско движение БЕСА – 4 места; Левица - 2 места; демократическа партия на албанците (ДПА) - 1 място.

Управляваща партия: СДСМ в коалиция с ДСИ, Албанско движение БЕСА и ДПА – 62 депутата

Опозиционни партии: ВМРО-ДПМНЕ, Алианс за албанците и Алтернатива и Левица – 58 депутата

ИКОНОМИКА

Актуално икономическо развитие:

Здравната и икономическа криза, причинена от коронавируса през изминалата година оказва силно влияние върху изпълнението на бюджета на Р. С. Македония. Мерките, предприети от правителството за ограничаване на разпространението на Ковид-19 оказаха значително влияние върху икономическата активност и рефлектираха върху реализацията на приходите във фиска. За да се справи с епидемията, управлението на страната приложи множество мерки за защита на работните места, осигуряване на бюджетната ликвидност, обслужване на най-приоритетните задължения и минимизиране на по-малко продуктивните разходи от бюджета. Чрез решение за преразпределение на средства между бюджетните потребители на централно ниво и изменение на бюджет 2020 беше приложен комплекс от мерки в посока на ограничаване на негативното въздействие на епидемичната обстановка върху икономиката и стимулиране на потреблението.

В периода януари - ноември 2020 г. общите приходи в бюджета на Република Северна Македония възлязоха на 170 221 милиона денари или около 86,7% от бюджета за 2020 г., т.е. със 7,1% по малко от събраните за същия период на 2019 г.

Основни макроикономически показатели:

През 2020 г. в резултат на икономическата и здравна криза, дължаща се на Ковид-19 **БВП** на страната отбеляза спад с 4,6% в сравнение с 2019 г, а **безработицата** достигна 16,4%. **Бюджетния дефицит** възлезе на 8,1%, при **съвкупен износ** на стоки от 5 777 млн. евро и **съвкупен внос** от 7 594 млн. евро. Р. С. Македония приключи 2020 г. с отрицателен **търговски баланс** възлизащ на 1 816 млн. евро. и отрицателно салдо по **текущата сметка** от 373 млн. евро. **Директните инвестиции** в страната, през 2020 г. възлязоха на 205,7 млн. евро, равняващи се на 1,9% от БВП за периода, а **валутните резерви** достигнаха 3 359 млн. евро.

Инфлацията се запази ниска и стабилна, бележейки средногодишен темп от 1,2%. Динамиката на потребителските цени до голяма степен произтече от цените на храните, които през 2020 г. се повишиха с 2,6% на фона на инфлацията засягаща останалите стоки от 0,9%. От друга страна, цените на енергията се редуцираха с 1,4%, поради значителния спад на стойността на петрола на световните борси през 2020 г. Този ефект обаче беше частично компенсиран от решението за увеличаване на акцизите на част от дериватите през април и увеличаването на вътрешната цена на електроенергията през август. Резултатите за 2020 г. показаха леко ускоряване на инфлацията в сравнение с 2019 г., когато същата беше 0,8%. Това ускоряване отразява частично събитията, свързани с Ковид-9, т.е. по-изразеното потребление на определени продукти и услуги, както и повишаване на таксите от административен и регулаторен характер. Към края на 2020 г. **брутният външен дълг** възлиза на 8 630 милиона евро (80,2% от БВП) като регистрира тримесечно намаление от 463 милиона евро.

Природни ресурси:

Р. С. Македония е богата на **полезни изкопаеми**, включително скъпоценни минерали като злато, но също и желязна руда, сребро, мед, манган, олово и цинк. Оловото и цинкът са сред най-важните и ценни полезни изкопаеми в страната, като се добиват в мини „Саша“, „Тораница“ и „Злетово“.

Р. С. Македония е важен производител на лигнитни въглища и разполага с над 2,5 милиарда тона запаси. Същите все още са основната суровина за производство на електроенергия. Най-големите въглищни мини в страната са Суводол и Осломей с общ капацитет от около 7 милиона тона годишно.

Р. С. Македония има находища на желязна руда, стомана, никел и сребро разпръснати в различни региони като Скопие, Живойно и Мариово, но тези минерали се появяват в по-ограничени количества.

В страната има няколко медни и златни находища, повечето от които все още се проучват. Р. С. Македония има общ резерв от приблизително 79 030 килограма злато и 510 милиона тона мед.

Условия за развитие на селското стопанство:

Земеделието играе важна роля в икономиката на страната. Това е третият по големина сектор и допринася много за износа. Земеделските култури като пшеница, грозде, тютюн и зеленчуци са сред най-култивираните в Р. С. Македония.

Пшеницата се отглежда най-вече в южната и централната част, докато зърнени култури като царевица и ечемик се произвеждат в цялата страна. Годишно страната произвежда приблизително 378 000 тона пшеница, 142 000 тона ечемик и 200 000 тона царевица. Други важни култури, произведени в страната са: домати, слънчогледови семки, ядки и цвекло.

Р. С. Македония има една от най-големите горски покривки на Балканите, с около 950 594 хектара или 37 % от общата площ. Високите гори съставляват 30 % от общата горска покривка, а ниските - 70 %. Около 75% от отсечената дървесина се използва главно като гориво, особено в промишлената преработка.

Степен на развитие на отделните сектори:

Автомобилният сектор се радва на динамично развитие и е от голямо значение за икономиката на страната. Държавната политика, разходите, конкурентоспособността с други страни в региона и извън него, големия потенциал за технически умения, свободния достъп до търговия с Европа и развитието на инфраструктурата превърнаха страната в инвестиционна дестинация. Освен това съществуването на голяма база от местни доставчици и тяхното постоянно развитие създават възможности за свързване и сътрудничество на местни компании-доставчици с чуждестранни инвеститори.

Страната преживява бум в сектора на автомобилните компоненти, подпомогнат от целенасочена държавна политика, добро местоположение и висока конкуренция поради ниските разходи. Понастоящем има възможности за производство и възможности за растеж в следните системи за автокомпоненти: електроника и електрически части (видими кабелни снопове и електрически компоненти, електронни технологии за управление на превозни средства, производство на електрически кабели за автомобилната индустрия); интериор (столчета за кола, пътнически седалки, калъфи за седалки); отработени газове (катализатори); телематика (диагностичен софтуер, електронно оборудване, кондензатори с висока производителност); скоростна кутия (съединители); окачване (алуминиеви антивибрационни компоненти); печатни платки за различни производители на автомобили, леки алуминиеви системи за външна облицовка и релси на покрива.

Паралелно с развитието на индустрията за автомобилни компоненти, страната поднови способността си да сглобява автобуси с влизането на най-големия европейски производител на автобуси от Белгия (VanHool).

Индустрията на **информационните и комуникационни технологии** е най-бързо развиващия се сектор в македонската икономика и играе важна роля в икономиката като създател на работни места и генератор на износ. Хардуерът е най-големият сегмент 55% от пазара на ИКТ в Северна Македония. ИКТ услугите са вторият по големина сегмент 30%, а софтуерът представлява 15% от пазара на ИКТ.

С годишен темп на растеж между 2,5% и 8%, секторът на информационните и комуникационните технологии в страната е перспективна област за чуждестранните компании.

ИКТ секторът основава развитието си в страната на голям брой квалифицирана работна ръка, знания по английски език, телекомуникационна инфраструктура и нисък данък върху печалбата. Представители на ИКТ сектора очакват, че той ще продължи да расте.

Агробизнес индустрията в страната е една от най-бързо развиващите се индустрии с над 10% ръст през последните години. Основно значение за развитието на тази индустрия е добавянето на стойност към качествените селскостопански продукти в съответствие с изискванията на основните европейски пазари. Правителството разглежда селското стопанство като целева област за бъдещи инвестиции, растеж и развитие.

Конкурентните предимства на сектора включват уникална комбинация от континентален и субсредиземноморски климат, екологосъобразни производствени практики, добри технологии за преработка на храни, квалифицирана работна ръка, достъпна в селските райони, добър достъп до регионалните пазари и репутация на качествени хранителни продукти.

Агробизнесът и **хранително-вкусовата промишленост** са един от най-важните икономически сектори в страната. Близо 435 500 души от населението получават целите или част от доходите си от селскостопански дейности. През декември 2020 г. средната брутна месечна заплата в този сектор е била 524 евро. Селскостопанският сектор се подпомага от добре развита образователна система, състояща се от 7 факултета, специализирани в областта на земеделието. Освен това има средни училища с направления - селско и горско стопанство в 10 града в цялата страна.

Производството на пресни плодове и зеленчуци представлява 45,8% от селскостопанската продукция в страната и е ориентирано към износ. Почти 80% от продукцията се изнася като прясна, консервирана или преработена.

Хранително-вкусовата промишленост на страната се състои от 50 компании с капацитет за преработка приблизително 180 000 тона плодове и зеленчуци

годишно. Индустрията е ориентирана към износ, като над 80% от продукцията отива към ЕС и съседните пазари като прясна за по-нататъшна преработка.

Най-важният експортно ориентиран продукт в групата животински продукти е агнешкото месо. Агнешкото месо се изнася основно за страни от ЕС, с приходи над 10 милиона евро. Последното десетилетие стимулира развитието на птицеферми с бройлери.

Площите за технически култури се състоят от 88% тютюн, 11,1% слънчоглед и 1% мак. Тютюнът е най-важната индустриална култура, а местните сортове имат специфично ориенталско качество. Производството на тютюн се основава на отглеждането на ориенталски ароматен тютюн с малки листа. Смята се, че 42 620 домакинства се занимават с производство на тютюн и този брой се е увеличил значително през последните години в резултат на високите държавни субсидии в производството на тази култура.

Производството на висококачествено вино се осигурява чрез контрол на сортовете грозде, лозята и усъвършенстваните технологии за преработка. Тези методи правят македонските вина много конкурентни на международните пазари. Виното е един от най-важните продукти за износ, както в региона, така и в страните от ЕС.

Текстилната индустрия в Северна Македония е един от най-развитите и разнообразни сектори на икономиката по отношение на индустриалното производство, заетостта и печалбите от износ и вторият по големина индустриален сектор в страната след металургията. Секторът на текстил и облекло допринася за 17% от БВП за индустрията и 14% от общия износ на страната.

Текстилната индустрия играе жизненоважна роля за социалното благосъстояние на населението, осигурявайки заетост в много региони на страната. В нея работят 40 000 души или 1/3 от заетите в преработващата индустрия. Страната предлага ниски разходи, които я правят по-конкурентна за производство на текстил и има устойчиво предлагане на млада, висококвалифицирана работна ръка при конкурентни разходи. Средната брутна заплата през декември 2020 г. е 686 евро на месец във всички сектори, докато в текстилното производство средната брутна заплата е 533 евро, а в производството на облекло средната заплата е 420 евро.

Енергетиката е един от най-важните индустриални сектори в страната. развитието на енергийния пазар включва по-нататъшно изграждане на вътрешна газоразпределителна мрежа, продължаване на либерализацията на пазара на електроенергия и засилено регионално сътрудничество за взаимно свързване с електричество и газ.

Северна Македония е пълноправен член на Съюза за координация на производството и преноса на електроенергия Европейска междусистемна връзка (UCRTE), която осигурява съвместимост и взаимосвързаност с европейските енергийни системи.

Държавният MEPSO е оператор на електропреносната система в страната. ESM е държавен производител на електроенергия в страната.

През 2021 г. се предвижда реализация на различни проекти в енергийната сфера, като замяна на ТЕЦ Осломей с фотоволтаична централа, изграждане на три нови фотоволтаични електроцентрали с обща мощност 160 мегавата в Битоля, изграждане на втората фаза на вятърния парк Богданци 2, реализация на нови вятърни паркове в Св. Николе, Демир Капия и в Дебърца.

Понастоящем македонският фармацевтичен пазар се оценява на над 146 милиона евро годишно като страната внася над 50% от медицинските си продукти. Ново направление във **фармацевтичната промишленост** на страната е отглеждането и производството на екстракт от канабис. Северна Македония е една от малкото страни в света със законово регламентирано право на отглеждане и износ на медицински канабис, което може да я превърне в лидер в тази област.

Като страна без излаз на море, Северна Македония изобилства с езера и реки и уникален климат, състоящ се от средиземноморски и континентални влияния, които я правят идеална за **производство на вино**.

В централната част на страната, през района на долината на река Вардар, покрай пътищата има гъсти лозя и множество винарни. Всички те разказват вековната история за виното, което е неразривно свързано с тези области. Съществуват 99 регистрирани винарни в страната, които произвеждат малко над 100 милиона литра вино годишно, 213 хектара лозя, управлявани от около 20 000 индивидуални производители и няколко големи компании за производство на грозде и вино.

Северна Македония е разделена на три основни лозарски райони:

Централен лозарски район, долина на река Вардар (87% от общата площ на лозята), западна лозаро-винарска област, Пелагония-Пологска област (7% от общата лозарска площ) и източен винен регион, район Пчиня-Осогово (6% от общата лозарска площ).

Общата площ на лозята възлиза на 33 423 ха (85% винени сортове / 15% десертно грозде), от които се произвеждат почти 91 млн. литра вино - 40% бутилирано и 60% наливно.

Културното наследство, съчетано с умерения климат, красивите пейзажи и гостоприемство, прави Северна Македония привлекателно място за **туризъм**.

ЧЛЕНСТВО В МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ И РЕГИОНАЛНИ ИНИЦИАТИВИ

Република Северна Македония е **пълноправен член на ООН** от 1993 г. В периода 2014-2016 г. страната беше член на Съвета на ООН по правата на човека. Бившият външен министър Сърджан Керим беше председател на 62-рото Общо събрание на ООН през 2007 г.

Република Северна Македония е **член на Съвета на Европа** от 1995 г. От май до ноември 2010 г. страната за първи път председателства Комитета на министрите на Съвета на Европа.

Република Северна Македония стана **член на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа** (ОССЕ) през 1995 г.

През 2003 г. Република Северна Македония стана **член на Световната търговска организация**.

Република Северна Македония е пълноправен **член на Международната организация за франкофония** от 2006 г.

Република Северна Македония е **кандидат за членство в Европейския съюз** от 2005 г. През март 2020 г. Европейският съвет одобри решението на Съвета на Европейския съюз за откриване на преговори за присъединяване с Република Северна Македония.

Република Северна Македония е **член на НАТО** от 2020 г.

Република Северна Македония участва в многобройни регионални инициативи, като Централноевропейската инициатива, Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа, Процеса Бърдо-Бриони и други.

Република Северна Македония участва в мироопазващи мисии на ISAF в Афганистан, Свобода за Ирак, ALTHEA в Босна и Херцеговина, Решителна подкрепа в Афганистан, UNIFIL в Ливан и подкрепа за KFOR в Косово.

ПРИВЛЕЧЕНИ ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ

Общо:

Към 31 декември 2019 г. размерът на преките чуждестранни инвестиции в Република Северна Македония възлиза на 5 704 милиона евро (или 50,9% от БВП), от които 4 405 милиона евро са инвестиции в собствен капитал, докато 1 299 милиона евро са инвестиции в дългови инструменти.

За периода 1-9.2019 г. привлечените ПЧИ възлизат на 131 млн. евро.

По държави:

Най-високите преки инвестиции на стойност 772 милиона евро са регистрирани от Австрия, следвана от Обединеното кралство, с преки инвестиции на стойност 660 милиона евро. В групата на петте най-големи чуждестранни инвеститори в страната са още Гърция (с 518 милиона евро), Холандия (с 398 милиона евро) и Словения (с 397 милиона евро). Тези пет държави представляват 48,1% от общите преки инвестиции през анализирания период.

По сектори:

От общите преки инвестиции в дейността „Производство“ са инвестирани 2 167 млн. евро или 38%, а в дейността „Финансови и застрахователни дейности“ 1 126 млн. евро или 19,7%.

Привлечени инвестиции от България:

За 2020 г. привлечените инвестиции от България възлизат на 23,2 млн. евро.

ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ

Външна търговия на Р С Македония по години (общ стокообмен) в евро:

Година	2020	2019	2018	2017	2016
Износ от РСМ	5 777 904 850	6 433 299 757	5 872 483 578	5 018 676 036	4 390 283 967
Внос в РСМ	7 594 537 083	8 441 155 566	7 676 328 783	6 834 891 397	6 176 518 093

Основни търговски партньори на Р С Македония (според двустранния стокообмен за I-IV.2021 г.):

	хил. евро
1. Германия	- 1 490 729
2. Великобритания	- 725 975
3. Сърбия	- 270 110
4. Гърция	- 243 327
5. Китай	- 219 288
6. България	- 213 659
7. Италия	- 186 825

Основни страни партньори при износ от Р С Македония (според обема на износа за I-IV.2021 г.):

	хил. евро
1. Германия	- 1 169 018

2. България	- 88 982
3. Косово	- 84 574
4. Унгария	- 75 457
5. Сърбия	- 73 191
6. Великобритания	- 72 522
7. Италия	- 68 157
8. Гърция	- 55 198
9. Словакия	- 45 791
10.Холандия	- 43 008

Основни страни партньори при внос в Р С Македония (според обема на вноса за I-IV.2021 г.):

	хил. евро
1. Великобритания	- 653 453
2. Германия	- 321 712
3. Сърбия	- 196 919
4. Китай	- 196 041
5. Гърция	- 188 129
6. Турция	- 146 567
7. България	- 124 677
8. Италия	- 118 650
9. Полша	- 101 739
10.САЩ	- 77 227

Външна търговия по сектори (според обема на стокообмена за I-IV.2021 г.):

- Внос:

1. Продукти класирани според материала
2. Машини и транспортни средства
3. Химически и сродни продукти
4. Минерални горива, масла и сродни продукти
5. Храна и живи животни
6. Други готови продукти
7. Суровини (които не са храна), без гориво
8. Напитки и тютюн
9. Животински и растителни масла, мас и восъци

10. Стоки и трансакции неklasирани на друго място в митническата тарифа

- Износ

1. Машини и транспортни средства
2. Химически и сродни продукти
3. Продукти класирани според материала
4. Други готови продукти
5. Храна и живи животни
6. Суровини (които не са храна), без гориво
7. Напитки и тютюн
8. Минерални горива, масла и сродни продукти
9. Животински и растителни масла, мас и восъци
10. Стоки и трансакции неklasирани на друго място в митническата тарифа

Външна търговия по групи страни (според обема на стокообмена за I-IV.2021 г.):

1. EU
2. EFTA
3. ОПЕС
4. Western Balkan Countries
5. North American Free Trade Agreement
6. Asia Pacific Economic Cooperation
7. Commonwealth of Independent States
8. Други държави, невключени в горните споразумения

ОТНОШЕНИЯ С БЪЛГАРИЯ

Търговия	в млн. евро
Стокообмен 2020 г.	736.3
износ за България	300.6
внос от България	435.7

При сравнение на данните за 2020 г. и 2019 г. се отчита спад на стокообмена с 2%, при ръст на вноса от България от 2.7% и спад на износа за България от 8%. Търговското салдо остава положително за нашата страна и възлиза на 135.1 млн. евро.

Водещи стоки в износа за България

No	КодМТ	Описание	%
		Общ внос през 2020 г.	100.00
		в т.ч. Република Северна Македония	1.0
1	2607	Оловни руди и техните концентрати	18.0
2	2603	Медни руди и техните концентрати	17.2
3	2608	Цинкови руди и техните концентрати	9.2
4	2716	Електрическа енергия	7.0
5	3917	Пластмасови тръби и маркучи и техните принадлежности (например свързки, колена, муфи):	5.2
6	7210	Плосковалцовани продукти от желязо или от нелегирани стомани с широчина 600 mm или повече, лакирани или покрити:	4.0
7	2401	Сурови или необработени тютюни; отпадъци от тютюн:	2.9
8	7306	Други тръби и кухи профили (например заварени, нитовани, подгънати или само с доближени ръбове), от желязо или от стомана:	2.1
9	8544	Жици, кабели (включително коаксиалните кабели) и други изолирани електрически проводници (дори лакирани или анодно оксидирани), снабдени или не с части за свързване; кабели от оптични влакна, съставени от отделно облицовани влакна,	1.8
10	7404	Отпадъци и отломки от мед	1.8

Водещи стоки във вноса от България

No	КодМТ	Описание	%
		Общ износ през 2020 г.	100.00

		в т.ч. Република Северна Македония	1.6
1	7010	Дамаджани, бутилки, флакони, буркани, бурканчета, тубички, ампули и други съдове за транспорт или амбалаж от стъкло; буркани за консерви от стъкло; тапи, похлупаци и други средства за затваряне от стъкло:	16.7
2	2710	Нефтени масла и масла от битуминозни минерали, различни от суровите; неупоменати, нито включени другаде продукти, съдържащи теглонво 70% или повече нефтени масла или масла от битуминозни минерали, чийто основен компонент са тези продукти	6.7
3	8703	Пътнически автомобили и други автомобилни превозни средства, предназначени за транспорт на хора (различни от тези от N 8702), включително товаропътническите и състезателните автомобили:	5.0
4	7204	Отпадъци и отломки от чугун, желязо или стомана (скрап); отпадъци, отляти на блокове, от желязо или стомана:	3.9
5	2716	Електрическа енергия	3.6
6	1512	Слънчогледово, шафраново или памучно масло и техните фракции, дори рафинирани, но не химически променени:	3.5
7	7901	Необработен цинк:	2.1
8	2711	Нефтен газ и други газообразни въглеводороди:	2.0
9	9504	Артикули за колективни игри, включително игрите с двигател или с механизъм, бiliarди, специални маси за хазартни игри и игри с автоматични кегли (например боулинг):	1.9
10	7214	Пръти от желязо или от нелегирани стомани, само горещо изковани, горещо валцувани или горещо изтеглени, както и тези, които са били подложени на усукване след валцуване:	1.8

Инвестиции в България

в млн. евро

Общо:

6,9

По сектори: селско стопанство, ловно и горско стопанство, търговия

Водещи инвеститори:

няма конкретни

Туризм на Р С Македония - 2020 г.

Общи приходи от туризм (2019 г.)

- 1 769 млн. мкд

Брой на туристите (общ), посетили страната през 2020 г.

- 118 206 души

Водещи партньори в областта на туризма

- няма конкретни

Туристи от Р С Македония, посетили България през 2020 г.

- 48 000 души

Български туристи, посетили Р С Македония през 2020 г.

- 8 787 души

ПРАВНО-НОРМАТИВНА БАЗА И ПОЛЕЗНИ БИЗНЕС КОНТАКТИ

Важни институции:

<http://www.mzsv.gov.mk>

Министерство на земеделието, горите и водите

<http://www.economy.gov.mk>

Министерство на икономиката

<http://www.mfa.gov.mk>

Министерство на външните работи

<http://www.moepp.gov.mk>

Министерство на околната среда и териториалното планиране

<http://www.finance.gov.mk>

Министерство на финансите

<http://www.mtc.gov.mk>

Министерство на транспорта и съобщенията

<http://www.mon.gov.mk>

Министерство на образованието и

Науката

<http://www.fez.gov.mk/doma.html>

Дирекция за технологични индустриални
зони за развитие

<http://www.nbrm.gov.mk>

Централна банка на Р. С. Македония

<http://www.stat.gov.mk>

Държавен статистически институт

<http://www.aec.mk>

Агенция за електронни комуникации

<http://www.kzk.gov.mk>

Комисия за защита на конкуренцията

<http://investinmacedonia.com>

Агенция за чуждестранни инвестиции

<http://www.sec.gov.mk>

Комисия за ценни книжа

<http://www.ujp.gov.mk>

Управление за публични приходи

<http://www.customs.gov.mk>

Митническо управление на РМ

Водещи търговско-промишлени палати, стопански камари и браншови организации:

- Стопанска камара на Р. С. Македония, контакти: Call Център: 00389 2 15015;
Централа: 00389 2 3244000; Факс: 00389 2 3244088.

ic@ic.mchamber.org.mk

www.mchamber.org.mk

- Съюз на стопанските камари, контакти: info@sojuzkomori.org.mk

- Македонско-българска стопанска камара, контакти:

info@mbcham.org

www.mbcham.org

тел: 00389 2 6149 633

- Камара на северозападна Македония: тел: 00389 2 3239 252;

факс:00389 2 3226-388

info@oemvp.org

<http://oemvp.org/mk/>

Правно-нормативни източници:

<http://www.pravo.org.mk/>

Страница със законите и нормативната уредба в Р. С. Македония

КООРДИНАТИ НА БЪЛГАРСКАТА ДИПЛОМАТИЧЕСКА МИСИЯ И СТИВ

Посолство на Р България в Скопие

Скопие 1000,

ул. „Златко Шнайдер“ № 3

тел.: 003892 3229 444

факс: 003892 3246 493

E-mail: Embassy.Skopje@mfa.bg

Служба по търговско-икономическите въпроси на Р България

Скопие

Ул. „Аминта трети“ 33А

ет. 6, ап. 31

тел.: +389 2 6121 029

e-mail: k.dragnev@mi.government.bg

Красимир Драгнев

Служба по търговско-икономическите въпроси на Р България

Битоля

ул. Широк Сокак 126

Тел. +38975250959

e-mail: a.enchev@mi.government.bg

Атанас Енчев

ДРУГА ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

Данъчна система.

1. Преки данъци.

1.1. Корпоративен данък.

Данъчнозадължени са всички ЮЛ, извършващи търговска дейност в Р. С. Македония.

Местните ЮЛ, които добиват печалби от дейности в Р. С. Македония и в чужбина се облагат с корпоративен данък. Данъчнозадължени са и чуждестранните ЮЛ, но при тях се облага с корпоративен данък само печалбата, придобита в Р. С. Македония. Данък печалба в Р. С. Македония е 10 %.

1.2. Данък върху доходите на ФЛ. /Персонален данък/

Данъчнозадължени се физическите лица и местни граждани за доходи, придобити в страната и в чужбина; ФЛ, които не са граждани на Р. С. Македония за доходи придобити на територията на страната; едноличните търговци; ФЛ, които се занимават със земеделска, занаятчийска дейност и лицата, които извършват услуги или упражняват свободни професии, но не са търговци по смисъла на Закона за търговия на Р. С. Македония /нотариуси, адвокати, съдебни изпълнители, преподаватели, артисти, свещенослужители и др./; ФЛ, които извършват дейност без да са регистрирани и получават приходи от тази дейност, които подлежат на данъчно облагане. Данък върху доходите на ФЛ в Р. С. Македония е 10% (за доходи от хазарт 15%).

2. Косвени данъци.

2.1. Данък върху добавената стойност.

На облагане с ДДС в Р. С. Македония подлежат ФЛ и ЮЛ, чиито предмет на дейност е търговия на стоки и услуги, върху цените на които се начислява добавена стойност, както и внос на стоки. ДДС се пресмята с изчисляване на пропорционални данъчни ставки върху данъчната основа за подлежащия на облагане оборот на стоки и услуги и вноса:

- според общата данъчна ставка от 18 %
- според привилегирована данъчна ставка от 10% или 5 %.

2.2. Акцизи.

Данъчнозадължени за плащане на акцизи са лицата, оправомощени от надлежен орган /Митническо управление на Република Северна Македония/, да произвеждат, складираат, приемат и изпращат стоки, подлежащи на облагане с акцизи; лица вносители на акцизни стоки, които се пускат в свободно обръщение.

В Р. С. Македония акцизът се заплаща посредствено или непосредствено върху определена група стоки:

- Минерални масла – бензини, втечен газ, керосин, мазут, смазочни масла;
- Алкохол и алкохолни напитки;
- Тютюн и тютюневи продукти – пури, пурети, цигари, тютюн за пушене;
- Моторни превозни средства.

Надеждни адвокатски кантори, счетоводни компании и консултантски фирми в страната, които могат да бъдат полезни на българския бизнес:

1. ГЕОРГИ ДИМИТРОВ АДВОКАТИ – Скопие: ул. Иво Лола Рибар № 57/1-6

тел.: +38923230789

моб.: +38970234452

e-mail: georgi@dimitrov.com.mk

www.georgidimitrov.com

Георги Димитров

2. АДВОКАТСКА ФИРМА БОГДАНОВ И БОГДАНОВ – Скопие: бул. Партизански одреди № 14а

тел.: +38923178912

моб.: +38970400145

e-mail: kbogdanov@bogdanov.mk

www.bogdanov.mk

Костадин Богданов

3. АДВОКАТСКА КАНТОРА ЛАЗАРОВ – Скопие: ул. Димитрие Чуповски № 4/1-14

моб.: +38970409590

e-mail: dragan.lazarov@lawofficelazarov.com

www.lawofficelazarov.com

4. Счетоводна фирма ЕЛМС Консалтинг – Скопие: ул. Прашка № 11-1/5

тел.: +38923061969

моб.: +38970372403

e-mail: emilija@elmskonsalting.com

Емилия Йошеска

5. ЕВРО БИЗНЕС ЦЕНТЪР СКОПИЕ – Скопие: ул. 11 октомври № 31/9

тел.: +38923103380/+38923103388

моб.: +38970204321

e-mail: info@eurobc.mk, marija.t@eurobc.mk

www.eurobc.mk

Мария Талевска Крстески

Изготвили:

Красимир Драгнев, Служба по търговско–икономическите въпроси, Скопие

Атанас Енчев, Служба по търговско–икономическите въпроси, Битоля

23.06.2021 г.